

Προστασία περιβάλλοντος. Κατασκευή γηπέδου και πολυλειτουργικού κέντρου ΑΕΚ στο χώρο της Νέας Φιλαδέλφειας. Συνταγματικότητα των άρθρων 19 του Ν. 3044/2002 και 11 του Ν. 3207/2003. Παραπομπή της υπόθεσης στην Ολομέλεια.

Αριθμός 1567/2005
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ε΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Δεκεμβρίου 2003, με την εξής σύνθεση: Κ. Μενουδάκος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος, Σ. Ρίζος, Π. Πικραμμένος, Α. Θεοφιλοπούλου, Ν. Ρόζος, Σύμβουλοι, Θ. Αραβάνης, Χ. Ντουχάνης, Πάρεδροι. Γραμματέας η Γ. Σακελλαρίου, Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 7 Ιουλίου 2003 αίτηση:

του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας, που εδρεύει στην Αθήνα (Δεκελείας 97), ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Αντώνη Βγόντζα (Α.Μ. 4403), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά των Υπουργών: 1) Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος παρέστη με τον Κ. Χαραλαμπίδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 2)

Πολιτισμού, ο οποίος παρέστη με τον Παν. Σπανό, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 3) Γεωργίας, ο οποίος παρέστη με τον Νικ. Μουδάτσο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά των παρεμβαινόντων: 1) Αθλητικού Σωματείου με την επωνυμία "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ" και διακριτικό τίτλο Α.Ε.Κ., που εδρεύει στη Ν. Φιλαδέλφεια Αττικής (Καππαδοκίας 2), το οποίο παρέστη με τους δικηγόρους: α) Παν. Πετρόπουλο (Α.Μ. 6573), β) Γεωργ. Γεωργίου - Κωστακόπουλο (Α.Μ. 7768) και γ) Αργύρη Καρρά (Α.Μ. 2429), που τους διόρισε με πληρεξούσιο, 2) σωματείου με την επωνυμία "Αναπτυξιακό κέντρο Πολιτών Α.Κ.Ε.Π." και διακριτικό τίτλο "ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ", που εδρεύει στη Νέα Φιλαδέλφεια Αττικής (Μαγνησίας 8 & Ν. Τρυπιά), το οποίο δεν παρέστη και 3) ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων - Αθήνα 2004 Α.Ε." (Ο.Ε.Ο.Α. - ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε.), που εδρεύει στη Νέα Ιωνία Αττικής (Ιωλκού 8 & Φιλικής Εταιρείας), η οποία παρέστη με το δικηγόρο Ηλ. Θεοδωράτο (Α.Μ. 12286), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών Δήμος επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ΄ αριθμ. 132863/25.6.2003 κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, του Υπουργού Πολιτισμού και του Υπουργού Γεωργίας με θέμα "Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για το έργο Ανέγερση Νέου Σταδίου και Πολυλειτουργικού Κέντρου Α.Ε.Κ.".

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Π. Πικραμμένου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος Δήμου, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξουσίου των παρεμβαίνόντων και τους αντιπροσώπους των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ á τ ο Ν ó μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως δεν απαιτείται κατά νόμον η καταβολή τελών και παραβόλου.
2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία εισάγεται προς συζήτηση στην επταμελή σύνθεση του Ε΄ Τμήματος με την από 17.7.2003 πράξη του Προέδρου του Α΄ Τμήματος Διακοπών λόγω σπουδαιότητας, ζητείται η ακύρωση της υπ΄ αριθμ. Α.Π. 132863/25.6.2003 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), Πολιτισμού και Γεωργίας. Με την απόφαση αυτή εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για το έργο "Ανέγερση νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου ΑΕΚ" σε χώρο του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας και συγκεκριμένα για την κατασκευή ενός γηπέδου ποδοσφαίρου χωρητικότητας 32.000 θέσεων, ενός κλειστού γηπέδου μπάσκετ χωρητικότητας 7.000 θέσεων, δύο κλειστών γηπέδων πετόσφαιρας (βόλεϋ), υπόγειων χώρων σταθμεύσεως τουλάχιστον 1.800 αυτοκινήτων καθώς και χώρων εμπορικών χρήσεων (22.000 τ.μ.). Ως συμπροσβαλλομένη πρέπει να θεωρηθεί η εκδοθείσα μετά την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως, υπ΄ αριθμ. 137416/17.11.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Πολιτισμού και Γεωργίας, με την οποία τροποποιήθηκαν ορισμένοι όροι της προσβαλλομένης από 25.6.2003 κοινής υπουργικής αποφάσεως.
3. Επειδή, ο Δήμος Νέας Φιλαδέλφειας, προβάλλοντας ότι η εκτέλεση του μνημονευθέντος έργου, το οποίο ευρίσκεται εντός της εδαφικής του περιφέρειας, συνεπάγεται σοβαρές δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής, ασκεί με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς την υπό κρίση αίτηση.
4. Επειδή, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων το αθλητικό σωματείο με την επωνυμία "Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως" και διακριτικό τίτλο Α.Ε.Κ., υπέρ του οποίου πρόκειται να εκτελεσθεί το προβλεπόμενο από τις παραπάνω πράξεις έργο. Επίσης, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει, με άλλο δικόγραφο, υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία "Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων - Αθήνα 2004 Α.Ε." διότι, κατά το άρθρο 7 παρ. 10 του ν. 2730/1999 (Α΄ 130 - όπως η διάταξη αυτή έχει προστεθεί με το άρθρο 4 παρ. 7 του ν. 2819/2000 - Α΄ 84), η εταιρεία αυτή δύναται να παρεμβαίνει προσθέτως σε κάθε δίκη μεταξύ τρίτων ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου σε υποθέσεις που αναφέρονται στα Ολυμπιακά Έργα, την εκτέλεσή τους και γενικότερα σε υποθέσεις για την έκβαση των οποίων έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα δε με το άρθρο 19 παρ. 5 του ν. 3044/2002 (Α΄ 197)

οι εγκαταστάσεις του γηπέδου της Α.Ε.Κ. επρόκειτο να παραχωρηθούν, χωρίς αντάλλαγμα στην πιο πάνω εταιρεία για τις ανάγκες διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων του 2004 (Πρβλ. Σ.Ε. Ολ. 2002/2003, 2511/2002). Αντιθέτως, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη η παρέμβαση που έχει ασκηθεί από το σωματείο με την επωνυμία "Αναπτυξιακό Κέντρο Πολιτών Α.Κ.Ε.Π.", δεδομένου ότι το σωματείο αυτό δεν νομιμοποίησε τον υπογράφοντα το δικόγραφο της παρεμβάσεώς του δικηγόρο, με κάποιον από τους προβλεπομένους στο άρθρο 27 του π.δ/τος 18/1989 τρόπους.

5. Επειδή, στο άρθρο 19 του ν. 3044/2002 (Α' 197) ορίζονται τα ακόλουθα: 1. Εγκρίνεται η τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Ν. Φιλαδέλφειας Αθηνών στο χώρο του Σταδίου της Α.Ε.Κ. με την επέκτασή του σε παραχωρούμενη κατά χρήση δημόσια έκταση στο Αθλητικό Σωματείο με την επωνυμία "Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως" και με την μετατόπιση ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών, όπως οι ρυθμίσεις αυτές φαίνονται στο σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:500 που θεωρήθηκε από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Τοπογραφικών Εφαρμογών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και το οποίο σε φωτοσμίκρυνση δημοσιεύεται με το νόμο αυτόν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 2. Επί της συνολικής έκτασης με τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Μ και Α που ορίζεται στο παραπάνω τοπογραφικό διάγραμμα καθορίζονται οι ακόλουθοι ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης: αα. Ανώτατο ύψος κτιρίου 27 μέτρα. ββ. Ανώτατο ύψος απολήξεων κλιμακοστασίου: 2,70 μέτρα (πέραν του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους κτιρίου της περιπτώσεως αα'. γγ. Ανώτατο ύψος μεταλλικών στεγάστρων: 35 μέτρα. δδ. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος πυλώνων ανάρτησης στεγάστρων: 40 μέτρα. εε. Ανώτατος συντελεστής δόμησης: 2. στστ. Ανώτατο ποσοστό κάλυψης: 60%. 3. Στις εγκαταστάσεις του σταδίου αυτού επιτρέπεται: αα. Εκτός από τις κυρίως αθλητικές χρήσεις, η χωροθέτηση των ακολούθων συμπληρωματικών λειτουργιών: χώρων συνάθροισης κοινού, ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων, εμπορικών χρήσεων, αιθουσών πολλαπλών αθλητικών χρήσεων, εντευκτηρίων, χώρων εστίασης, αιθουσών εξυπηρέτησης τύπου και μέσων μαζικής ενημέρωσης, ξενώνων αθλητών και γενικά χώρων φιλοξενίας. Ο ανώτατος συντελεστής δόμησης των ανωτέρω χρήσεων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 40% του ανώτατου συντελεστή δόμησης που καθορίζεται στην περίπτωση εε' της παρ. 2. ββ. Η κάλυψη των υπόγειων χώρων, ανεξαρτήτως χρήσεως, σε ποσοστό 100%. γγ. Η ένταξη χώρων κύριας χρήσεως στο υπόγειο γίνεται με προσμέτρησή τους στο συντελεστή δόμησης (σ.δ.) και μη προσμέτρησή τους στο συντελεστή κατ' όγκο (σ.κ.ο.) Στους χώρους αυτούς εφαρμόζονται οι διατάξεις της απόφασης 3046/304/89 (ΦΕΚ 59 Δ') (Κτιριοδομικός Κανονισμός), άρθρο 11 παρ. 1.1 και 1.2 και ο προβλεπόμενος αρμόδιος φορέας είναι η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Το ύψος των υπόγειων χώρων δύναται να υπερβαίνει τα τρία (3.0) μέτρα. 4. Η οικοδομική άδεια για το στάδιο και τις εγκαταστάσεις της παραγράφου 3 χορηγείται από τη Διεύθυνση Οικοδομικών και Κτιριοδομικών Κανονισμών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο γ' εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 2947/2001. 5. Οι εγκαταστάσεις του σταδίου της ΑΕΚ θα παραχωρηθούν, άνευ ανταλλάγματος, στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε." για τις ανάγκες διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, και της ανωτέρω διατάξεως αλλά και του νόμου 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 3010/2002, καθώς και του νόμου 2730/1999 εκδόθηκε η προσβαλλομένη με την υπό κρίση αίτηση, από 22.5.2003

κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για το έργο "Ανέγερση νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου ΑΕΚ" στον Δήμο Νέας Φιλαδέλφειας και συγκεκριμένα ενός γηπέδου ποδοσφαίρου χωρητικότητας 32.000 θέσεων, ενός κλειστού γηπέδου μπάσκετ χωρητικότητας 7.000 θέσεων, δύο κλειστών γηπέδων, βόλεϋ, υπόγειων χώρων στάθμευσης τουλάχιστον 1.800 αυτοκινήτων και 22.000 τ.μ. εμπορικών χρήσεων, καθώς και η συμπροσβαλλομένη από 17.11.2003 κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία τροποποιήθηκαν ορισμένοι από τους πιο πάνω όρους. Εξάλλου, μετά την συζήτηση της υποθέσεως στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά την δικάσιμο της 9ης Δεκεμβρίου 2003 δημοσιεύθηκε ο ν. 3207/2003 "Ρύθμιση θεμάτων Ολυμπιακής Προετοιμασίας και άλλες διατάξεις" (Α' 302/24.12.2003). Με την παρ. 1α του άρθρου 11 του νόμου αυτού επέρχονται τροποποιήσεις στο άρθρο 19 του ν. 3044/2002, συγκεκριμένα δε μεταβάλλονται ορισμένοι όροι που αφορούν στο ανώτατο ύψος των μεταλλικών στεγάστρων και ο ανώτατος συντελεστής δομήσεως ορίζεται στο 2, επίσης δε ορίζεται η έκταση που θα καταλαμβάνουν οι χώροι κυρίας χρήσεως κ.λπ., ενώ με την παρ. 1β του ίδιου άρθρου 11 προστίθενται παράγραφοι, 5 έως 9 στο άρθρο 19 του ν. 3014/2002, ειδικότερα δε εγκρίνονται νέοι περιβαλλοντικοί όροι οι οποίοι ορίζεται ότι θα ισχύουν μέχρι τις 31.12.2013 (παρ. 5 και 6), εγκρίνεται η θέση και η διάταξη των εγκαταστάσεων του νέου αθλητικού και πολυλειτουργικού κέντρου του σωματίου ΑΕΚ, χορηγείται οικοδομική άδεια και άδεια επέμβασης και κοπής 55 δένδρων, καθώς οποιαδήποτε άλλη κατά περίπτωση απαιτούμενη από την ισχύουσα νομοθεσία άδεια (παρ. 7). Τέλος, στην προστιθέμενη παράγραφο 9 ορίζεται ότι: "Η υπ' αριθμ. 132863/25.6.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Γεωργίας και Πολιτισμού, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την 137416/14.11.2003 όμοια κοινή απόφαση, καταργείται από τότε που ίσχυσε".

6. Επειδή, ενόψει των πιο πάνω ρυθμίσεων του άρθρου 11 του ν. 3207/2003 ανακύπτει προεχόντως το ζήτημα αν οι νεότερες αυτές διατάξεις συνεπάγονται κατάργηση της δίκης. Περαιτέρω, επί του ζητήματος αυτού το οποίο εξαρτάται από το κύρος των διατάξεων του νέου νόμου και, συγκεκριμένα, από την κρίση αν οι διατάξεις αυτές συνάδουν ή όχι προς το Σύνταγμα, και γενικότερα επί του ζητήματος της επιρροής του νέου νόμου (3207/2003) επί της υποθέσεως, το οποίο ανέκυψε οφικενώς, εφόσον, κατά τα προεκτεθέντα ο παραπάνω νόμος δημοσιεύθηκε μετά την συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο και ενώ αυτή ήταν υπό διάσκεψη, τίθεται το ερώτημα αν το Δικαστήριο πρέπει, κατ' εφαρμογή της αρχής της δίκαιης δίκης, να δώσει την δυνατότητα στους διαδίκους να διατυπώσουν τις απόψεις τους και επομένως αν πρέπει να αναβάλει την εκδίκαση της υποθέσεως για τον λόγο αυτόν (Βλ. Σ.Ε. 1648, 1649/1994). Κατά την γνώμη που επικράτησε στο Τμήμα, δεν επιβάλλεται στην προκειμένη περίπτωση να αναβληθεί η εκδίκαση της υποθέσεως διότι εάν, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, κριθεί ότι υφίσταται αντίθεση του άρθρου 11 του ν. 3207/2003, προς το Σύνταγμα η υπόθεση θα παραπεμφθεί στην Ολομέλεια, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 100 παρ. 5 του Συντάγματος και συνεπώς οι διάδικοι θα έχουν την δυνατότητα να διατυπώσουν τις απόψεις τους επί της επιρροής του εν λόγω νόμου στην υπόθεση κατά την συζήτηση ενώπιον του σχηματισμού αυτού. Κατά την ειδικότερη δε άποψη που υπεστήριξαν ο Σύμβουλος Σ. Ρίζος και ο Πάρεδρος Θ. Αραβάνης το Δικαστήριο μπορεί σε κάθε περίπτωση να κρίνει την συνταγματικότητα των διατάξεων του νόμου χωρίς να χρειάζεται να ακούσει τις απόψεις των διαδίκων και επομένως δεν υφίσταται θέμα αναβολής εκδίκασεως της υποθέσεως για τον λόγον αυτόν.

Τέλος, κατά την άποψη του Προέδρου του Τμήματος Κ. Μενουδάκου και της Συμβούλου Α. Θεοφιλοπούλου, συντρέχει εν προκειμένω, κατ' εφαρμογή της αρχής της δίκαιης δίκης, περίπτωση αναβολής εκδικάσεως της υποθέσεως ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους διαδίκους να διατυπώσουν τις απόψεις τους περί της επιρροής του νεότερου ν. 3207/2003 επ' αυτής, είτε προς υποστήριξη, είτε προς αμφισβήτηση του κύρους του. (Πρβλ. Σ.Ε. 1648, 1649/1994).

7. Επειδή, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η παρούσα υπόθεση συζητήθηκε κατά την συνεδρίαση του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας της 9ης Δεκεμβρίου 2003. Κατά την συνεδρίαση αυτή, ο εισηγητής της υποθέσεως εισηγήθηκε την ακύρωση των προσβαλλομένων πράξεων προεχόντως διότι οι διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, κατ' επίκληση και των οποίων είχαν αυτές εκδοθεί, ευρίσκονται σε αντίθεση με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 24 του Συντάγματος. Μετά τρεις ημέρες, δηλαδή στις 12 Δεκεμβρίου 2003, και ενώ η υπόθεση ήταν πλέον υπό διάσκεψη, κατατέθηκε στην Βουλή από τους Υπουργούς Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Πολιτισμού και Γεωργίας τροπολογία - προσθήκη (υπ' αριθμ. 2027 - ειδ. 134) στο σχέδιο νόμου "Ρύθμιση θεμάτων Ολυμπιακής Προετοιμασίας και άλλες διατάξεις", που απετέλεσε ακολούθως την ρύθμιση του άρθρου 11 του ν. 3207/2003. Ο σχετικός νόμος ψηφίστηκε από την Βουλή στις 17.12.2003 και δημοσιεύθηκε στο πρώτο τεύχος της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως στις 24.12.2003, με αριθμό 3207. Όπως δε προκύπτει από το περιεχόμενό τους, οι εισαγόμενες με το πιο πάνω άρθρο 11 του νέου νόμου 3207/2003 ρυθμίσεις δεν αφίστανται ουσιωδώς των ρυθμίσεων του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, επιτρέπουν δε, σε συνδυασμό με τις τελευταίες, την κατασκευή και ολοκλήρωση του έργου του νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου του σωματείου Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως (Α.Ε.Κ.). Καθίσταται δηλαδή με την ψήφιση του νόμου εφικτή η κατασκευή του ίδιου ουσιαστικά έργου και καταργούνται από τότε που ίσχυσαν οι προσβαλλόμενες με την υπό κρίση αίτηση πράξεις, όλες δε οι απαιτούμενες για την ολοκλήρωση του έργου άδειες χορηγούνται ευθέως από τον νόμο (μη προβλεπομένης πλέον της εκδόσεως οιασδήποτε διοικητικής πράξεως). Με τα δεδομένα αυτά, η νεότερη ρύθμιση συνιστά επέμβαση στην εκκρεμή δίκη, στην οποία, άλλωστε, και απέβλεψε προεχόντως ο νομοθέτης, όπως προκύπτει από τα προπαρασκευαστικά στοιχεία του νόμου αυτού. (σχετικώς βλ. και τις συζητήσεις στην Βουλή, συνεδρίαση ΜΗ 17.12.2003 σελ. 99, 122, 143 και 174). Τούτο δε, διότι με τον τρόπο αυτόν, με την μονομερή δηλαδή πράξη ενός μέρους της ενδίκου διαφοράς (του Ελληνικού Δημοσίου μέσω της νομοθετικής εξουσίας) επιλύεται η διαφορά αυτή και στερείται αντικειμένου η εκκρεμής αίτηση ακυρώσεως, ενώ δεν καταλείπεται πλέον στους πολίτες δυνατότητα παροχής εννόμου προστασίας ισοδυνάμου προς εκείνη που παρέχεται με το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως. Με το περιεχόμενο αυτό όμως, οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3207/2003 ευρίσκονται σε αντίθεση προς το Σύνταγμα, ως αντιβαίνουσες ειδικότερα στην αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών (άρθρο 26), στην διάταξη που κατοχυρώνει το ένδικο μέσο της αιτήσεως ακυρώσεως (άρθρο 95) και κατά συνέπεια, ως θίγουσες το δικαίωμα παροχής εννόμου προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1). Επομένως, η ανωτέρω ρύθμιση του άρθρου 11 του ν. 3207/2003 είναι καθ' ολοκληρίαν ανίσχυρη και δεν επηρεάζει την παρούσα δίκη, η οποία, ως εκ τούτου, διατηρεί το αντικείμενό της (Πρβλ. Σ.Ε. 604/2002, 542/1999, 1839/1999, 694/1955 κ.α.).

8. Επειδή, στο άρθρο 8 του ν. 2730/1999 (Α' 136) ορίζονται τα ακόλουθα: "1.

Για την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του έτους 2004 χωροθετούνται οι ακόλουθες περιοχές υποδοχής Ολυμπιακών Έργων. α) Στο Φαληρικό Όρμο... 2.α. Ολυμπιακά Αθλήματα θα διεξαχθούν επίσης σε υφιστάμενες ή προβλεπόμενες να κατασκευασθούν ή να επεκταθούν αθλητικές εγκαταστάσεις... στο στάδιο ΑΕΚ Νέας Φιλαδέλφειας... β. Για την κατασκευή ή επέκταση των αθλητικών εγκαταστάσεων της προηγούμενης περιπτώσεως απαιτείται η προηγούμενη έγκριση των περιβαλλοντικών τους όρων που χορηγείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Πολιτισμού. για τον σκοπό αυτό... Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1650/1986 και της Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990 (ΦΕΚ 678 Β'). Απαιτείται επίσης έκδοση οικοδομικής άδειας που χορηγείται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 5..."

9. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002 που έχουν παρατεθεί σε προηγούμενη σκέψη, εγκρίνεται η τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Νέας Φιλαδέλφειας (Αθηνών) στο χώρο του Σταδίου της ΑΕΚ με την επέκτασή του σε δημόσια έκταση παραχωρούμενη κατά χρήση στο αθλητικό σωματείο με την επωνυμία "Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως" και με την μετατόπιση ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών, όπως οι ρυθμίσεις αυτές φαίνονται στο σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα, τροποποιείται δηλαδή το ρυμοτομικό σχέδιο με την επέκταση του χώρου της εγκαταστάσεως της Α.Ε.Κ. σε τμήμα 3.200 περίπου τετραγωνικών μέτρων του παρακειμένου άλσους της Νέας Φιλαδέλφειας (παρ. 1). Ακολούθως, ορίζονται με τις ίδιες διατάξεις ειδικοί όροι και περιορισμοί δομήσεως επί της συνολικής εκτάσεως καθώς και συντελεστής δομήσεως 2 (έναντι του ισχύοντος 1, 4 για τον παρακείμενο προστατευόμενο παραδοσιακό προσφυγικό οικισμό) (παρ. 2), ορίζεται ότι στις εγκαταστάσεις του σταδίου αυτού επιτρέπεται εκτός από τις κυρίως αθλητικές εγκαταστάσεις η χωροθέτηση συμπληρωματικών λειτουργιών, όπως χώρων συναθροίσεως κοινού, ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων, εμπορικών χρήσεων, αιθουσών πολλαπλών αθλητικών χρήσεων, εντευκτηρίων, χώρων εστίασεως αιθουσών εξυπηρετήσεως, τύπου και μέσων μαζικής ενημερώσεως ξενώνων αθλητών και γενικά χώρων φιλοξενίας και ορίζεται επίσης ο τρόπος καλύψεως των χώρων (παρ. 3). Περαιτέρω, ορίζεται ότι η οικοδομική άδεια για το στάδιο και τις λοιπές εγκαταστάσεις χορηγείται από την Διεύθυνση Οικοδομικών και Κτιριοδομικών Κανονισμών (ΔΟΚΚ) του ΠΕΧΩΔΕ με ειδική διαδικασία (παρ. 4) και ότι οι εγκαταστάσεις του σταδίου της ΑΕΚ θα παραχωρηθούν, άνευ ανταλλάγματος στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε." για τις ανάγκες διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων (παρ. 5). Εξ άλλου, όπως προκύπτει από τις προσβαλλόμενες πράξεις, οι περιβαλλοντικοί όροι αφορούν στην κατασκευή και λειτουργία νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου της ΑΕΚ και συγκεκριμένα ενός γηπέδου ποδοσφαίρου χωρητικότητας 32.000 θέσεων, ενός κλειστού γηπέδου μπάσκετ χωρητικότητας 7.000 θέσεων, δύο κλειστών γηπέδων πετόσφαιρας (βόλεϊ), υπόγειων χώρων σταθμεύσεως τουλάχιστον 1.800 θέσεων καθώς και 22.000 τ.μ. εμπορικών χρήσεων. Όπως δε αναφέρεται στην μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνοδεύει τις πράξεις" το ιστορικό στάδιο της Ν. Φιλαδέλφειας θα διαμορφωθεί σύμφωνα με τα πρότυπα σύγχρονων σταδίων. Θα μεταβληθεί σε πολυλειτουργικό χώρο πολλαπλών χρήσεων με κύριες δραστηριότητες τον αθλητισμό και την οικογενειακή αναψυχή και διασκέδαση" (σελ. 6) ενώ "θα αναπτυχθεί εκ βάρων σύγχρονο εμπορικό κέντρο τόσο γύρω από το στάδιο της ΑΕΚ όσο και στους εμπορικούς δρόμους γενικής κατοικίας" (σελ. 80). Εκτός των γηπέδων και των χώρων της ΑΕΚ (Μουσείο ΑΕΚ, συνεδριακό κέντρο ΑΕΚ, κατάσταση αθλητικών

ειδών, χώρος ζωντανών μεταδόσεων αγώνων ΑΕΚ σε video wall), το έργο περιλαμβάνει και κέντρο αναψυχής με πολυκινηματογράφους, bowling, κολυμβητήριο ημιολυμπιακών εγκαταστάσεων, γυμναστήριο και fitness club, θεματικά εστιατόρια, fast food, ταβέρνες, εμπορικό πολυκατάστημα, τράπεζες, φαρμακεία, baby parking κ.α.10. Επειδή, όπως προκύπτει από τις παραπάνω διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002 η επιλογή του συγκεκριμένου χώρου του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας όπου θα κατασκευασθεί το νέο αθλητικό και πολυλειτουργικό κέντρο της Α.Ε.Κ. (ο οποίος καταλαμβάνει μάλιστα και μέρος του παρακειμένου άλσους) γίνεται από τον νομοθέτη κατά τρόπο οριστικό και επομένως δεσμευτικό για την Διοίκηση, ώστε να μην καταλείπεται πλέον σ' αυτήν στάδιο αναζητήσεως εναλλακτικών λύσεων ως προς τον χώρο κατασκευής του εν λόγω έργου, καθώς και ως προς τον τρόπο κατασκευής του και τις προβλεπόμενες χρήσεις. Περαιτέρω, με τις ίδιες διατάξεις επιχειρείται στον προαναφερθέντα χώρο ειδικός σχεδιασμός και ορισμός όρων δομήσεως συνθέτου κτιριακού συγκροτήματος, το οποίο περιλαμβάνει αθλητικές εγκαταστάσεις, υποστηρικτικούς χώρους, εμπορικά καταστήματα, χώρους σταθμεύσεως κ.λπ. Επιχειρείται δηλαδή, ο σχεδιασμός ενός έργου, το οποίο, ενόψει της φύσεως και του μεγέθους του αλλά και των προβλεπομένων χρήσεων των χώρων του (αθλητικών, εμπορικών και άλλων), έχει σοβαρές επιπτώσεις στο οικιστικό περιβάλλον και στην ποιότητα της ζωής όχι μόνον των κατοίκων της περιοχής και του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας αλλά και γενικότερα των κατοίκων της πόλεως των Αθηνών.

11. Επειδή, στο άρθρο 4 του Συντάγματος (όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων), ορίζεται ότι "1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου" και στο άρθρο 20 ότι "1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει". Ακολούθως, στο άρθρο 24 του ιδίου Συντάγματος ορίζεται ότι: "1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων... 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Περαιτέρω, στο άρθρο 26 ορίζεται ότι: "1. Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. 2. Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση. 3. Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια? οι αποφάσεις του εκτελούνται στο όνομα του Ελληνικού Λαού". Τέλος, στο άρθρο 28 ορίζεται ότι: "1. Οι γενικά παραδεδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις από την επικύρωσή τους με νόμο, και τη θέσης τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού Ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου... 2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν, με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Για την ψήφιση του

νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών....".

12. Επειδή, από τις παραπάνω διατάξεις συνάγεται ότι δεν αποκλείεται μεν η, κατ' απόκλιση από την συνήθη διοικητική διαδικασία που προβλέπεται από τις κείμενες κανονιστικού χαρακτήρα νομοθετικές διατάξεις, θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με τυπικό νόμο, υπό την προϋπόθεση όμως ότι με τις ρυθμίσεις αυτές δεν θίγονται ατομικά δικαιώματα και δεν παραβιάζονται άλλες συνταγματικές διατάξεις ή αρχές, καθώς και οι σχετικοί ορισμοί του κοινοτικού δικαίου. Δεδομένου ότι πρόκειται πάντως για απόκλιση από την αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, η θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με τυπικό νόμο είναι δυνατή μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και επομένως, οι λόγοι προσφυγής στην διαδικασία αυτή πρέπει να προκύπτουν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου.

13. Επειδή, εξάλλου, με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 24 του αναθεωρημένου Συντάγματος έχει αναχθεί σε συνταγματικά προστατευόμενη αξία το οικιστικό, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, από το οποίο εξαρτάται η ποιότητα ζωής και η υγεία των κατοίκων των πόλεων και των οικισμών. Οι συνταγματικές αυτές διατάξεις απευθύνουν επιταγές στο νομοθέτη (κοινό ή κανονιστικό) να ρυθμίσει την χωροταξική ανάπτυξη και πολεοδομική διαμόρφωση της χώρας με βάση ορθολογικό σχεδιασμό υπαγορευόμενο από πολεοδομικά κριτήρια, σύμφωνα με την ιδιομορφία, την φυσιογνωμία και τις ανάγκες κάθε περιοχής. Κριτήρια για την χωροταξική αναδιάρθρωση και την πολεοδομική ανάπτυξη των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών είναι η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και της αναπτύξεως των οικισμών και η εξασφάλιση των καλλίτερων δυνατών όρων διαβίωσης των κατοίκων. (Σ.Ε. Ολ. 1528/2003).

14. Επειδή, περαιτέρω όπως προκύπτει από την διατύπωσή του, το νέο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 24 του Συντάγματος, το οποίο συμπληρώνει την βασική ρύθμιση περί χωροταξικής και πολεοδομικής οργανώσεως της χώρας και το οποίο ορίζει ότι "οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης" δεσμεύει όλα τα κρατικά όργανα, συμπεριλαμβανομένου και του κοινού νομοθέτη. Έχει δε την έννοια ότι ειδικά κατά την θέσπιση χωροταξικών και πολεοδομικών ρυθμίσεων τόσο η Διοίκηση όσο και ο κοινός νομοθέτης, (στις εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες, σύμφωνα με τα αναφερθέντα στην προηγούμενη σκέψη είναι επιτρεπτό στον τελευταίο να επιβάλει με πράξη του νομοθετικού οργάνου τέτοιες ρυθμίσεις) οφείλουν προς επίτευξη του τασσομένου σκοπού της εξυπηρέτησεως της λειτουργικότητας και αναπτύξεως των οικισμών και της εξασφάλισεως των καλλιτέρων όρων διαβίωσης να λαμβάνουν υπόψη τα πορίσματα και τις εφαρμογές των επιστημών της χωροταξίας και της πολεοδομίας αλλά και κάθε άλλης επιστήμης που αφορά στην συγκεκριμένη κάθε φορά ρύθμιση. Επομένως, νομοθετική ρύθμιση με τέτοιο περιεχόμενο είναι συνταγματικώς επιτρεπτή, μόνον εφόσον έχει ψηφισθεί μετά από εκτίμηση ειδικής για την προτεινομένη ρύθμιση επιστημονικής μελέτης. (βλ. σχετικώς και την εισήγηση του εισηγητή της πλειοψηφίας κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος και Υπουργού Πολιτισμού Ε. Βενιζέλου, κατά την οποία η διάταξη αυτή "επιτάσσει στο νομοθέτη (τυπικό και κανονιστικό) να λαμβάνη υπ' όψη του και να σταθμίζει όλα τα δεδομένα (δηλαδή να προβαίνει σε συστηματικές και όχι αποσπασματικές

ρυθμίσεις και να κάνει όλη την αναγκαία επιστημονική προεργασία). Επιτάσσει ακόμα στο νομοθέτη (τυπικό και κανονιστικό) οι τεχνικές κρίσεις και αξιολογήσεις που κάνει να γίνονται κατά τους κανόνες της (χωροταξικής και πολεοδομικής) επιστήμης... Το ότι οι σχετικές σταθμίσεις και αξιολογήσεις του νομοθέτη (και της κανονιστικής διοίκησης) είναι τεχνικές και γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης σημαίνει ως προς το δικαστικό έλεγχο ότι, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, ο έλεγχος αυτός είναι οριακός. Είναι έλεγχος αντισυνταγματικότητας, δηλαδή έλεγχος τυχόν αντίθεσης προς το Σύνταγμα. Προς το σκοπό αυτό ο δικαστής εξετάζει εάν υπήρξε η αναγκαία επιστημονική προετοιμασία του νομοθέτη και αν ακολουθήθηκε μια επιστημονικά αποδεκτή μέθοδος. Ο δικαστής επιβάλλει έτσι μια συστηματική και καλής ποιότητας νομοθεσία και προστατεύει το περιβάλλον αλλά δεν υπαγορεύει εμμέσως ή και ευθέως τις δικές του χωροταξικές και πολεοδομικές επιλογές και σταθμίσεις στο νομοθέτη και την κανονιστική διοίκηση" (σ. 621, 623).

15. Επειδή, εξάλλου, ενόψει της παραπάνω συνταγματικής επιταγής για την προστασία του περιβάλλοντος εκδόθηκε ο νόμος 1650/1986, με τον οποίο θεσπίζονται κανόνες αναφερόμενοι, πλην άλλων, στις προϋποθέσεις και στη διαδικασία για την έγκριση της εγκαταστάσεως δραστηριοτήτων ή εκτελέσεως έργων από τα οποία απειλούνται δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ειδικότερα, με το άρθρο 3 του νόμου αυτού παρέχεται εξουσιοδότηση για την κατάταξη, με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, των δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και με κριτήρια, μεταξύ άλλων, το είδος και το μέγεθός τους. Ακολουθώς, στο άρθρο 4 του πιο πάνω νόμου προβλέπεται, πλην άλλων, ότι "για την πραγματοποίηση νέων ή την επέκταση, τον εκσυγχρονισμό ή τη μετεγκατάσταση υφιστάμενων έργων ή δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες του προηγούμενου άρθρου, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης ή πραγματοποίησης της δραστηριότητας ή του έργου" (παρ. 1), ότι "για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων" (παρ. 2α), ότι "για νέα έργα και δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται προέγκριση που αφορά τη χωροθέτηση...". Περαιτέρω, στο άρθρο 5 του ίδιου νόμου ορίζονται τα εξής: "1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού καθορίζεται το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που μπορεί να διαφοροποιείται κατά κλάδους ή ομάδα έργων και δραστηριοτήτων... Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας με πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης το σχεδιασμό και το μέγεθός του, β) εντοπισμό και αξιολόγηση των βασικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, γ) περιγραφή των μέτρων για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, δ) εξέταση εναλλακτικών λύσεων και υπόδειξη των κύριων λόγων επιλογής της προτεινόμενης λύσης, ε) απλή περίληψη του συνόλου της μελέτης. 2. Το οικείο νομαρχιακό συμβούλιο λαμβάνει γνώση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και πριν από την έγκρισή της ενημερώνει κάθε πολίτη και τους φορείς εκπροσώπησής του για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Ο τρόπος ενημέρωσης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων". Μετά ταύτα και με βάση τις εξουσιοδοτήσεις

που περιέχονται στα άρθρα 3, 4 παρ. 10 και 11 και 5 παρ. 1 του ν. 1650/1986 αλλά και σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 84/360/ΕΟΚ και 85/337 ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28ης Ιουνίου 1984 και της 27ης Ιουνίου 1985 αντιστοίχως, εκδόθηκε η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. 69269/5387/24.10.1990, με την οποία, πλην άλλων, ορίζονται τα έργα και οι δραστηριότητες που κατατάσσονται στην πρώτη κατηγορία, καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και προδιαγραφές του περιεχομένου των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων καθώς και η διαδικασία εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 4 της κοινής αυτής υπουργικής απόφασης απαριθμούνται τα έργα και οι δραστηριότητες που κατατάσσονται στην πρώτη (Α) κατηγορία, υποδιαιρούμενα σε δύο ομάδες (I και II), μεταξύ δε εκείνων που ανήκουν στην ομάδα II περιλαμβάνονται μεταξύ των έργων υποδομής οι "εργασίες πολεοδομίας" (υπ' αριθμ. 10β). Ακολούθως, στο άρθρο 9 της απόφασης αυτής, στο οποίο προβλέπεται η διαδικασία εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι περιβαλλοντικοί όροι για τις δραστηριότητες της πρώτης (Α) κατηγορίας εγκρίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού, η οποία αναφέρεται τουλάχιστον στα παρακάτω θέματα: α) Στο είδος και στο μέγεθος, της δραστηριότητας... γ) Στις ειδικές οριακές τιμές στάθμης θορύβου και δονήσεων σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις... ε) Στο περιβάλλον της περιοχής και ιδιαίτερα στα ευαίσθητα στοιχεία του και ενδεχομένως στις ειδικά προστατευόμενες ζώνες και στον καθορισμό αναγκαίων για τη διατήρησή τους μέτρων και έργων...". Μεταγενεστέρως, και με σκοπό την εναρμόνιση του ν. 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11 Ε.Ε. και 96/61 Ε.Ε. ψηφίσθηκε ο ν. 3010/2002 (Α' 91/25.4.2002), ο οποίος περιλαμβάνει αντίστοιχες ρυθμίσεις. Ειδικότερα, με το άρθρο 1 του τελευταίου αυτού νόμου αντικαθίσταται το άρθρο 3 του ν. 1650/1986 και ορίζεται μεταξύ άλλων ότι "2. Η πρώτη (Α) κατηγορία περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Στα έργα και στις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής επιβάλλονται κατά περίπτωση, με την έγκριση περιβαλλοντικών όρων... εκτός από τους γενικούς όρους και τις προδιαγραφές ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος...". Ακολούθως, με το άρθρο 3 του ν. 3010/2002 αντικαθίσταται το άρθρο 5 του ν. 1650/1986 και ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι:

1. Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) Περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας με πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης, το σχεδιασμό και το μέγεθός του β) Περιγραφή των στοιχείων του περιβάλλοντος που ενδέχεται να θιγούν σημαντικά από το προτεινόμενο έργο ή τη δραστηριότητα, γ) Εντοπισμό και αξιολόγηση των βασικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, δ) Περιγραφή των μέτρων για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, ε) Σύνοψη των κύριων εναλλακτικών λύσεων και υπόδειξη των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης... ζ) Η αρμόδια αρχή πριν από τη χορήγηση της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων ξεκινά τη διαδικασία δημοσιοποίησης με τη διαβίβαση στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο φακέλου με τη Μ.Π.Ε. και τα απαιτούμενα συνοδευτικά της στοιχεία... Το Νομαρχιακό Συμβούλιο, πριν γνωμοδοτήσει επί του περιεχομένου του φακέλου της Μ.Π.Ε. υποχρεούται να θέτει στη διάθεση του κοινού και των φορέων εκπροσώπησής του το φάκελο για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Η διαδικασία και ο τρόπος ενημέρωσης του κοινού καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Εσωτερικών, Δημόσιας

Διοίκησης και Αποκέντρωσης...". Ακολούθως, εκδόθηκε η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. Η.Π. 15393/2332/5.8.2002 (Β' 1022/5.8.2002) με την οποία αποσκοπείται η εφαρμογή του άρθρου 3 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002 και συγχρόνως η συμμόρφωση με τις οδηγίες 96/61 και 97/11 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ώστε, στο πλαίσιο της ανάπτυξης του εθνικού χώρου να καθίσταται περισσότερο ευχερής και αποτελεσματική η πρόληψη και η αποτροπή της υποβαθμίσεως του περιβάλλοντος με την ορθολογικότερη κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Στο άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής ορίζεται ότι τα έργα και οι δραστηριότητες που παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά κατατάσσονται σε ομάδες, μεταξύ των οποίων είναι, υπ' αριθμόν 6 οι τουριστικές εγκαταστάσεις - εργασίες πολεοδομίες καθώς και ότι κάθε ομάδα έργων και δραστηριοτήτων αναφέρεται σε ισάριθμους πίνακες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι. Στους πίνακες του παραρτήματος περιλαμβάνονται στην 6η ομάδα Τουριστικές εγκαταστάσεις - Εργασίες Πολεοδομίες στην πρώτη κατηγορία και τα γήπεδα και αθλητικές εγκαταστάσεις με κερκίδες με περισσότερο από 20.000 θεατές (περιπτ. 11 - σελ 13791) και οι χώροι στάθμευσης (περιπτ. 18 - σελ. 13792). Εξ ετέρου, η διαδικασία εγκρίσεως ή αναθεωρήσεως και τροποποιήσεως του σχεδίου πόλεως προβλέπει αφενός μεν διατυπώσεις δημοσιότητας (ανάρτηση στο δημοτικό κατάστημα, τοιχοκόλληση προσκλήσεων στη δημοσιότερα μέρη του Δήμου - ανακοινώσεις και κοινοποίηση ατομικής προσκλήσεως προς τους θιγόμενους ιδιοκτήτες σε περιπτώσεις εντοπισμένης τροποποιήσεως) καθώς και συμμετοχή στην διαδικασία (υποβολή ενστάσεων εκ μέρους των ενδιαφερομένων) και αφετέρου γνωμοδότηση τεχνικού οργάνου (συμβουλίων χωροταξίας, οικισμού, περιβάλλοντος - ΣΧΟΠ) Βλ. άρθρο 154 Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής νομοθεσίας - Α' 580.

16. Επειδή, σύμφωνα με τις επιταγές της οδηγίας, 85/337/ΕΟΚ (L' 175), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11/ΕΚ(L' 73), (σε συμμόρφωση προς τις οποίες έχουν εκδοθεί τα νομοθετήματα που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη) πολεοδομικές ρυθμίσεις εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών αυτών, πρέπει, ακόμη και αν εισάγονται με τυπικό νόμο, να είναι προϊόν επιστημονικής μελέτης, με την οποία να γίνεται εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από το σχεδιαζόμενο έργο, καθώς επίσης να έχει προηγηθεί αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. Περαιτέρω, κατά τις ίδιες διατάξεις, προτού προβεί στην ρύθμιση, οφείλει και ο νομοθέτης να ακολουθεί διαδικασία δημοσιότητας και ενημερώσεως των αρχών και του κοινού, θέτοντας υπόψη τους το περιεχόμενο της μελέτης και παρέχοντας τη δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων ή ενστάσεων τόσο ως προς την τυχόν υπόδειξη εναλλακτικών λύσεων, όσο και ως προς την διατύπωση προτάσεων σε σχέση με την θέση και τον τρόπο κατασκευής του έργου(Πρβλ. αποφάσεις ΔΕΚ της 16.9.1999 C-435/97, WWF - και της 19.9.2000, C-287/98, LINSTER).

17. Επειδή, με τις παραπάνω διατάξεις, οι οποίες εναρμονίζονται προς τις επιταγές για την προστασία του περιβάλλοντος που απορρέουν από το Σύνταγμα και από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και, ειδικότερα, προς την αρχή της προλήψεως, καθώς και προς την αρχή της ενημερώσεως των αρχών και του κοινού και εξασφαλίσεως της δυνατότητας συμμετοχής των ενδιαφερομένων, προβλέπεται διοικητική διαδικασία, με την οποία παρέχεται στα αρμόδια όργανα της Διοικήσεως η δυνατότητα, μετά την εκπόνηση σχετικής μελέτης, να εκτιμούν

εκ των προτέρων τις αναμενόμενες συνέπειες για το περιβάλλον από σχεδιαζόμενα έργα και δραστηριότητες. Ενόψει δε, ιδίως, των συνεπειών αυτών, της φύσεως του χαρακτήρα και του σκοπού του συγκεκριμένου έργου ή δραστηριότητας και των υφισταμένων μέσων αποτροπής ή μείωσης της πιθανολογούμενης βλάβης του περιβάλλοντος, να κρίνουν, μετά και από την τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας και διαδικασίας ενημερώσεως των αρχών και του κοινού και παροχής σ' αυτούς της δυνατότητας να εκφράσουν τις απόψεις τους, αν και με ποίους όρους μπορεί να πραγματοποιηθεί το έργο ή η δραστηριότητα, ώστε να μην παραβιάζεται η αρχή της βιωσίμου αναπτύξεως και γενικότερα οι προαναφερθέντες ορισμοί του Συντάγματος καθώς και του κοινοτικού δικαίου. Εξάλλου, οσάκις προκρίνεται από τον νομοθέτη σύμφωνα με όσα αναφέρονται σε προηγούμενη σκέψη (υπ' αριθμ. 12) η διαδικασία του τυπικού νόμου για την θέσπιση σχετικών ρυθμίσεων πολεοδομικού σχεδιασμού, που έχουν μάλιστα οριστικό και δεσμευτικό για την Διοίκηση χαρακτήρα, οφείλει και αυτός να παρέχει τις αυτές με την Διοίκηση και τον κανονιστικό νομοθέτη εγγυήσεις, ως προς την θεμελίωση της επιβαλλομένης ρυθμίσεως και το περιεχόμενο της σχετικής ερεύννης, με βάση την οποία επέλεξε την ρύθμιση αυτή, καθώς και ως προς την διαδικασία που ακολούθησε σε σχέση με την ενημέρωση και την συμμετοχή των ενδιαφερομένων.

18. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η ρύθμιση, η οποία απετέλεσε ακολούθως την διάταξη του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, εισήχθη με την από 19.7.2002 τροπολογία των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Πολιτισμού και Γεωργίας (υπ' αριθμ. 1039-84/19.7.2002) στο σχέδιο νόμου "Μεταφορά Συντελεστή Δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων

Έργων". Στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας αυτής αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι: "Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου και ο καθορισμός χρήσεων γης στην περιοχή της Ν. Φιλαδέλφειας, στο χώρο του Σταδίου της ΑΕΚ, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η ανάγκη εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Ειδικότερα...". Τα ανωτέρω αναφερόμενα όμως, δεν συνιστούν από μόνα τους τους εξαιρετικούς εκείνους λόγους που θα δικαιολογούσαν την προσφυγή στην διαδικασία του τυπικού νόμου για την ρύθμιση της επίμαχης εντοπισμένης πολεοδομικής ρυθμίσεως, δεδομένου ότι, δεν συνδυάζονται πάντως με επίκληση λόγων επείγοντος και ανάγκης επισπεύσεως των σχετικών διαδικασιών, ή με άλλους λόγους εκτάκτου ανάγκης. Περαιτέρω, ούτε από την αιτιολογική έκθεση ή τα οικεία πρακτικά συζητήσεων της Βουλής ή κάποιο άλλο στοιχείο προκύπτει ότι ο επίμαχος πολεοδομικός σχεδιασμός υπήρξε, ως όφειλε, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, προϊόν επιστημονικής μελέτης η οποία είχε εκπονηθεί με γνώμονα την φυσιογνωμία και τις ανάγκες της περιοχής, επί τη βάσει πολεοδομικών κατ' αρχήν κριτηρίων και με την οποία να έχουν εκ των προτέρων εκτιμηθεί οι επιπτώσεις στο περιβάλλον του συγκεκριμένου έργου το οποίο μάλιστα, ενόψει της φύσεώς του ως έργου υποδομής και του μεγέθους του υπάγεται κατά τα αναφερόμενα στην σκέψη με αριθμό 15 στην κατηγορία των εργασιών πολεοδομίας. Ωσαύτως, ουδόλως προκύπτει ότι πριν από την τροποποίηση του σχεδίου και τον καθορισμό, κατά τρόπο δεσμευτικό για την Διοίκηση, του χώρου όπου θα εκτελεσθεί το έργο είχαν αναζητηθεί εναλλακτικές λύσεις, ούτε ότι ακολουθήθηκαν διατυπώσεις δημοσιότητας και ενημερώθηκαν οι αρχές και το κοινό ώστε να διατυπώσουν τις απόψεις τους ως προς την επίμαχη ρύθμιση (βλ. σχετικώς το από 5.11.2003 έγγραφο του εισηγητή της υποθέσεως προς τον Πρόεδρο

της Βουλής των Ελλήνων με το οποίο εξητούντο πληροφορίες για τα παραπάνω θέματα και το οποίο παρέμενε αναπάντητο). Με τα δεδομένα αυτά, το Τμήμα κρίνει ότι οι διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, κατ' επίκληση του οποίου έχουν εκδοθεί οι προσβαλλόμενες πράξεις, ευρίσκονται σε αντίθεση με τα άρθρα 4, 24 και 26 του Συντάγματος, καθώς και με την οδηγία 85/337/ΕΟΚ (L 175), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11/ΕΚ (L 73).

19. Επειδή, μετά την κρίση περί αντιθέσεως στο Σύνταγμα των διατάξεων των άρθρων 11 του ν. 3207/2003 και 19 του ν. 3044/2002, αλλά και της σπουδαιότητας των θεμάτων που ανέκυσαν, το Τμήμα, σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 100 του αναθεωρηθέντος Συντάγματος και της παρ. 2β του άρθρου 14 του π.δ/τος 18/1989 παραπέμπει την υπόθεση στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου και ορίζει ως εισηγητή τον Σύμβουλο Π. Πικραμμένο.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Παραπέμπει την υπόθεση στην Ολομέλεια και

Ορίζει ως εισηγητή τον Σύμβουλο Παναγιώτη Πικραμμένο.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 και στις 27 Απριλίου 2004 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 19ης Μαΐου 2005.

Ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος

Η Γραμματέας του Ε' Τμήματος

Κ. Μενουδάκος

Γ. Σακελλαρίου